

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 601/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 25/2022 (pôvodne pod sp. zn. 7 Co 320/2016) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 25/2022 (pôvodne pod sp. zn. 7 Co 320/2016) **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **398,63 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 601/2022-16 z 3. novembra 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 24. mája 2022, a to v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 25/2022 (pôvodne pod sp. zn.

7 Co 320/2016) (ďalej aj „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje prikázať krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznať jej primerané finančné zadostučinenie od krajského súdu v sume 5 000 eur a náhradu trov konania. Vo zvyšnej časti [smerujúcej proti postupu Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 89/07, pozn.] bola ústavná sťažnosť odmietnutá.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu 20. marca 2007 domáhala od žalovaného zaplataenia náhrady škody v sume 160 350,62 eur s príslušenstvom a ospravedlnenia. Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 89/07-373 z 24. apríla 2014 žalobu sťažovateľky zamietol a krajský súd, rozhodujúc o odvolaní sťažovateľky, uznesením č. k. 7 Co 320/2016-417 z 28. apríla 2017 odvolanie odmietol ako oneskorene podané podľa § 386 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Keďže rozsudok okresného súdu bol sťažovateľke doručený 8. augusta 2014, ňou podané odvolanie 23. mája 2016 považoval za podané po uplynutí zákonnej odvolacej lehoty.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na základe dovolania sťažovateľky uznesením č. k. 7 Cdo 153/2020 z 31. januára 2022 zrušil uznesenie krajského súdu z 28. apríla 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ktoré bolo od 10. marca 2022 na krajskom súde vedené pod sp. zn. 7 Co 25/2022, pričom ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebola vec právoplatne skončená.

4. Krajský súd napokon uznesením č. k. 7 Co 25/2022-502 z 2. augusta 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. augusta 2022, odvolanie sťažovateľky opätovne odmietol a žalovanému priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka namieta, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní sa spor, ktorý trvá od roku 2007, neúmerne predlžuje. Argumentuje, že celková dĺžka konania v trvaní viac ako pätnástich rokov je ústavne neakceptovateľná. Uvádza, že krajský súd jej nedoručil na vyjadrenie stanovisko žalovaného k jej odvolaniu, čo bolo napokon dôvodom kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu a následného predĺženia, resp. opakovania odvolacieho konania. Zdôrazňuje, že ani po piatich rokoch a deviatich mesiacoch od podania odvolania nebolo o ňom krajským súdom rozhodnuté.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd vo vyjadrení zaslal chronológiu svojich úkonov v napadnutom konaní, z ktorej vyplýva, že spis mu bol z okresného súdu predložený 4. augusta 2016, pričom v priebehu ani nie roka bolo o odvolaní rozhodnuté odmietnutím (uznesením z 28. apríla 2017, pozn.). Po rozhodnutí najvyššieho súdu bol spis krajskému súdu opätovne predložený 10. marca 2022. Krajský súd, vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu, 16. marca 2022 zaslal

sťažovateľke výzvu, aby sa vyjadrila k podaniu žalovaného z 19. júla 2016 (doručené 25. júla 2016, pozn.), a po doručení jej vyjadrenia zaslal výzvu žalovanému na repliku. Po vykonaní nevyhnutných procesných úkonov a uplynutí stanovených lehôt, súc viazaný právnym názorom najvyššieho súdu, uznesením z 2. augusta 2022 opätovne rozhodol o odmietnutí sťažovateľkou podaného odvolania. S poukazom na uvedené považuje argumentáciu sťažovateľky za neopodstatnenú a podanie ústavnej sťažnosti za nedôvodné.

7. Keďže z vyjadrenia krajského súdu vyplynulo, že v predmetnej veci bolo medzičasom rozhodnuté, ústavný súd požiadal Mestský súd Bratislava IV o doplnenie informácie týkajúcej sa právoplatnosti uznesenia krajského súdu z 2. augusta 2022, z doložky ktorej vyplýva, že predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 23. augusta 2022.

III.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka vo svojej replike zotrvala na podanej ústavnej sťažnosti a navrhla jej v celom rozsahu vyhovieť.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní. Podstata námietok sťažovateľky je založená na tvrdení, že krajský súd neefektívnym postupom v napadnutom konaní spôsobil zbytočné prietahy, v dôsledku čoho súdne konanie trvalo celkovo viac ako 15 rokov (od 20. marca 2007 do 23. augusta 2022, pozn.).

10. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľky, ako aj z vyjadrenia krajského súdu je zrejmé, že okresný súd rozhodol vo veci sťažovateľky po viac ako siedmich rokoch od podania žaloby (24. apríla 2014). Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie 23. mája 2016. Krajský súd v poradí prvým uznesením rozhodol 28. apríla 2017, teda v priebehu 9 mesiacov od predloženia mu veci. Po kasačnom uznesení najvyššieho súdu krajský súd rozhodol 2. augusta 2022, teda po 5 mesiacoch od predloženia mu veci.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v civilnom spore, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd

postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

14. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že predmetom napadnutého konania je skutkovo celkom jednoduchá vec, a to odmietnutie odvolania z dôvodu, že bolo podané po uplynutí zákonnej odvolacej lehoty. Rovnako nemožno dospieť k tomu, že by vec bola právne zložitá.

15. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k odvolaciemu konaniu na strane sťažovateľky nezaznamenal také správanie, ktoré by malo za následok predĺžovanie napadnutého konania.

16. Pokiaľ ide o namietaný postup krajského súdu, tento potreboval na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky pomerne krátke obdobie (9, resp. 5 mesiacov), čo je aj v súčte primerane dlhý čas. Z rozhodnutia dovolacieho súdu však možno usúdiť, že došlo k nesústreďenej činnosti krajského súdu, v dôsledku čoho bolo prvé uznesenie z 28. apríla 2017 zrušené, a krajský súd musel opakovane rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky. Ako neefektívny a ústavne neakceptovateľný postup tak ústavný súd hodnotí najmä opomenutie doručenia stanoviska žalovaného k odvolaniu na vyjadrenie sťažovateľke, čo spôsobilo predĺženie konania o čas, ktorým sa vecou musel zaoberať najvyšší súd.

17. Ústavný súd v súvislosti s už uvedeným pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústreďená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (IV. ÚS 396/04).

18. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

19. Predmetné odvolacie konanie bolo skončené vydaním uznesenia z 2. augusta 2022, právoplatným 23. augusta 2022. Keďže v napadnutom konaní bolo ešte pred rozhodnutím ústavného súdu právoplatne rozhodnuté, ústavný súd nepovažoval za opodstatnené vysloviť príkaz krajskému súdu vo veci konať podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie od krajského súdu v sume 5 000 eur, ktorú ústavný súd považoval za neprimeranú okolnostiam

prípadu. Na tomto mieste ústavný súd pripomína, že priznané finančné zadosťučinenie nie je kompenzáciou za možný neúspech v konaní pred všeobecným súdom, ale len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou (I. ÚS 10/2021).

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. V tejto súvislosti treba zohľadniť, že napadnuté konanie bolo právoplatne skončené ešte pred rozhodnutím ústavného súdu a krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľky v pomerne krátkom čase (v súčte v priebehu 14 mesiacov, pozn.) od predloženia mu veci. Ústavný súd vzal do úvahy aj význam sporu pre sťažovateľku, a to že ten pre ňu nie je kľúčový, keďže nejde o rozhodnutie, ktorým by sa rozhodovalo vo veci samej, ale o procesné rozhodnutie, ktorým krajský súd odmietol sťažovateľkou oneskorene podané odvolanie. Vo veci sťažovateľky v konaní pred krajským súdom nešlo o situáciu takej právnej neistoty, ktorá by pre sťažovateľku mala existenčný význam.

23. Vychádzajúc z týchto skutočností, nie je dôvod na to, aby bolo sťažovateľke priznané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, keďže samotné vyslovenie porušenia jej základných práv je dostatočnou satisfakciou, a preto ústavný súd návrhu sťažovateľky v tejto časti nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania [§ 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] v celkovej sume 398,63 eur (bod 2 výroku nálezu).

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti), čo celkovo predstavuje sumu 410,92 eur. Keďže sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 398,63 eur, ústavný súd jej priznal nárok len v ňou požadovanej sume.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

27. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. júla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu